

סוגיות עכשוויות באמנות המערכה

בין הקטבים

מלחמת "חרבות ברזל" ד'

מרכז דדו
לחשיבה צבאית
בין-תחומית

מאמרי הגיליון
זמינים לקריאה גם
באתר מרכז דדו

הקדמת העורכים

מלחמת "חרבות ברזל" עברה שלב. בכלל החזיתות שוררת הפסקת אש ובצידה מתיחות, ומפעם לפעם פרצי לחימה. בזירה הצפונית פועל צה"ל ללא הרף למניעת מאמצי התעצמות ולסיכול תשתיות ופעילי אויב, ובזירה הדרומית נערך צה"ל בקווים הקדמיים תוך השמדת תשתיות חמאס במרחב והקפדה על יישום הסכם הפסקת האש בין בהיערכות להגנה ובין בפעולה התקפית.

המלחמה האיצה והעמיקה את תהליך השינוי בתפקיד הכוח הצבאי בביטחון הלאומי של ישראל. מהות השינוי – מעבר מגישה הרואה בצה"ל כוח הגנה מקומי, המתמקד במעגל ראשון, לטובת גישה הרואה בצה"ל כוח מעצב אזורי בעל יכולת לפעולה ממושכת ורציפה בכל המזרח התיכון. הצלחת צה"ל להרחיב את שולי הביטחון של ישראל, לכפות סידורי ביטחון על יריביה ולשמר את הישגיו המשמעותיים, עשויה בעתיד להוות בסיס ביטחוני איתן מבעבר לסדר אזורי שיהלום את יעדי ישראל.

צה"ל עודו בשלבים מוקדמים של תהליך הלמידה הנחוץ בעקבות המלחמה באופן המעיב בין השאר על יכולתו להכיר בשינוי המתואר. ללא תהליך למידה וההשתנות הנובע מכך, קיים סימן שאלה באשר ליכולתו של צה"ל לפתח תפיסות הפעלת ובניין כוח מתאימות אשר יקנו לו את חופש הפעולה המבצעי, את קצב המבצעים, את אורך הנשימה ואת היתרונות היחסיים הנחוצים לו בלחימה בשנים הבאות. כבר כיום ניתן להוציא כמה מושכלות יסוד מן המלחמה ובכלל זה הצורך לחזור לציווי קיצור משך הלחימה ככל שניתן ובמקביל לכך הצורך להיערך למלחמה שאורכה לפחות בן שנה (כי, כמאמר רפול, "הצרה עם האויב שהוא לא מגיע לקפ"ק 2", כלומר שגם לאויב יש מה לומר בנוגע לכך); הצורך בכשירות לתמרון יבשתי הכרעתי בשתי חזיתות במקביל (ומכך נגזרות גם משמעויות לגודל הצבא ולהשקעה בצבא מילואים כשיר ומיומן – ומתוגמל); הצורך בשימור היתרון האיכותי של צה"ל ושל גופי ביטחון נוספים על אויביו (כפי שבא לידי ביטוי במתקפת הביפרים ובהשגת העליונות האווירית במבצע "עם כלביא") שנותר ציווי חיוני מאין כמותו, ומושכלות נוספות. הבנות כמעט אינסטינקטיביות אלו, נכונות ככל שיהיו, אמנם שולחות אותנו בהקדם לשולחן השרטוט ובניין הכוח עם הבנה ראשונית של הדרוש לצה"ל אך אינן פוטרות אותנו מניהול תהליך למידה יסודי ומקיף, שיש לקדמו. יתרה מכך, חלק

ממושכלות אלו מחייבות רכיבים שבהיעדר השקעה בהם (למשל, פיתוח ושימור כוח אדם איכותי בציר הפיקודי בזרוע היבשה) יישארו התוכניות שנגזרות מהן בחזקת הבטחות ריקות.

הגיליון הנוכחי של **בין הקטבים** ממשיך את סדרת הגיליונות של כתב העת אשר עוסקים במלחמה. הגיליון כולל שורה של מאמרים אשר עוסקים בבחינה ביקורתית של צה"ל במלחמה ברמה הטקטית, האופרטיבית והאסטרטגית. הם עוסקים בחלק מהשאלות המלוות אותנו מאז החלה המלחמה, ובכלל זאת האם ניתן להכריע צבאות טרור, כגון חמאס וחזבאללה או שנגזר עלינו להשלים עם קיומם? האם התארכות המלחמה מלמדת על השתנות תפיסת הביטחון הישראלית אשר חתרה באופן מסורתי למלחמות קצרות והכרעיות? ומהם הלקחים שניתן להפיק מהלחימה כבר בעת הנוכחית לקראת העימותים הבאים הצפויים? קריאה מועילה,

סא"ל ד"ר איתי חימיניס

סרן (מיל') גל פרל